

***SPOR BİLİMLERİNİN
TARİHSEL TEMELLERİ
(DÜNYA DA VE TÜRKİYE'DE
SPORUN GELİŞİM EVRELERİ)***

***Doç.Dr.Hakan Sunay
A.Ü.SBF***

Sporun Tarihsel Süreç İçinde Doğuşu ve Gelişimi

- ◆ *İnsanın doğayla mücadelesiyle başlar*
- ◆ *Zorlu doğa koşullarında yaşamı sürdürmek için;*
- ◆ *Korunmak*
- ◆ *Beslenmek*
- ◆ *Barınmak*
- ◆ *Gibi nedenlerle kendiliğinden ortaya çıkmıştır.*

Tarihte gerçekleştirilen ilk sporlar

- ◆ İster araçlı ister araçsız yapılsın
- ◆ Savunma ve Saldırı kökenlidirler.
- ◆ İnsanın doğayla girdiği ölüm kalım savaşının zorunlu bedensel eylemlerinden kaynaklanır.
- ◆ **rneğin;**
- ◆ Avcıların 50000 yıl önce geliştirdiği okçuluğun
- ◆ M.Ö 3000 yıllarında Mısır'da soylular, hedef atışları yaparak sonuçlarını kaydetmişler ve yarışma haline dönüştürmüşlerdir.

Bedensel hareketlerin çocuk ve gençlerin eğitiminde görülmesi

- ✦ *Bedensel hareketlerin ve becerilerin çocuk ve gençlerin **genel eğitimde önemli bir araç** olarak görülmesi tarihin derinliklerine kadar uzanır.*
- ✦ ***Antik çağda spor**, Eğitimin önemli bir aracı idi.*
- ✦ ***Platon**, devlette gençlerin yetiştirilmesi için müzikten sonra **beden eğitiminin** önemini ısrarla vurgulamıştır.*

Dünyada Spor (1)

- ◆ İlk insandan sonra spor faaliyetlerinin ilk olarak **M.Ö. 5000** yıllarında **"Sümerler"** tarafından yapıldığı kabul edilir.
- ◆ Kazılarda, **Sümerlere ait yarış arabası** ve bunu **yöneten sporcu**yu gösteren tabletler çıkmıştır.
- ◆ Sümerler, **"Grawl"** denilen yüzme tekniğini **Ok ve Yay** kullanmayı bildikleri askerlere öğrettikleri saptanmıştır.

Dünyada Spor (3)

- ◆ M.Ö. 300 dolaylarında Mısır ve Irak'ta yapılan kazılardan,
- ◆ GÜREŞ sporunun "SAVUNMA ve SALDIRI" amaçlı yapılmadığı saptanmıştır.
- ◆ Eski Yunanda sporun tarifine uygun spor hareketlerinin neler olduğu "Homeros'un İlyada ve Odessa'sından" öğreniyoruz.
- ◆ Burada ilk spor çeşidi olarak;
- ◆ Koşma (Atletizm), Dik Atma ve Güreş söz edilmiştir.
- ◆ Sporun yapıldığı yer olarak "CİMNASYUM'LARIN" kurulması önemli olmuştur. İlk olarak M.Ö. 2000 yılında kurulmuştur

Dünyada Spor (4)

◆ Spor yapılması amacıyla kurulmuş olan **"CİMNASYUM'LARDA"**

◆ Atletizm

◆ Boks

◆ Disk ve Mızrak Atma

◆ Halter ve

◆ Güreş

◆ **CİMNASYUMLARI** olarak **spor türüne göre** ayrılmışlardır.

Türkiye'de Spor (1)

- ◆ 20. yüzyıla gelinceye kadar **Türk toplumlarında** spor, **savaş sporları** ağırlıklı olarak yapılmakta idi.
- ◆ M.Ö. Yıllarda Türk Toplumlarında **savaş öncesi,**
- ◆ **Fiziksel, Psikolojik ve fizyolojik** olarak hazırlanmak için,
- ◆ **Savaş sonrasında,**
- ◆ **Zafer kutlamaları, şölenler ve çeşitli eğlence ve cenaze törenlerinde** sportif gösteriler yapılırdı.

Türkiye'de Spor (3)

- ◆ Bu sportif etkinliklerin yanısıra,
- ◆ **M.Ö. 200-150** yıllarında
- ◆ Çocukların, gençlerin ve hatta kızların
- ◆ kendi aralarında **keçi kılından yapılmış topla oynadıkları** günümüz futboluna benzeyen **"TEPÜK"** denilen bir oyunun oynandığı bilinmektedir.

Türkiye'de Spor (7)

◆ *Türklerde gerçekleştirilen bu sportif etkinliklerinin çoğunun amacı;*

◆ *Savaşa hazırlık ve Savaşta güçlü olmaya yönelik olmuştur.*

Türkiye'de Spor (8)

- ◆ Anadolu' nun savaştan soyutlanmış yalnızca spora özgü örgütsel yapısı olarak **"Pehlivan Tekkeleri"** örnek verilebilir.
- ◆ Pehlivan Tekkeleri Anadolu' nun her köşesine yayılmıştır.
- ◆ En önemlisi, **İstanbul'daki pehlivan Tekkeleridir.** Bunlarında **en büyüğü, Zeyrek Yokuşundaydı.** 300 pehlivan bulunmaktaydı.

Türkiye'de Spor (10)

- ◆ **Tanzimat Sonrası;** Osmanlı Döneminin sonlarına doğru **"Modern Sportlara"** yönelim başlamıştır.
- ◆ 1839 yılında ilk defa **Tanzimat** ile **"Askeri ve Sivil Okullarda"** **"CİMNASTİK DERSİ"** konulmuştur.
- ◆ Bu derslerde önce **yabancı beden eğitimi öğretmenleri**, sonrasında **Türk beden eğitimi öğretmenleri** görev almışlardır.

Türkiye'de Spor (11)

- ◆ 20. yüzyılın başlarında bu gelişmeler olurken, Sporun toplumsal değeri anlaşılmaya başlanmış ve **"spor kulüpleri"** kurulmaya başlanmıştır.
- ◆ **Türkler tarafından İlk kurulan kulüpler;**
- ◆ **1903' de BEŞİKTAŞ ve ALTINORDU**
- ◆ **1905' de GALATASARAY**
- ◆ **1907' de FENERBAHÇE** ve sırasıyla
- ◆ **Süleymaniye, Vefa, Beykoz, Nişantaşı, Türk gücü ve Anadoluhisarı** gibi semt takımları kurulmuştur.

Türkiye'de Spor (12)

- ◆ **Cumhuriyet Öncesi** ilk örgütsel yapı 1900'lerin başında İstanbul'da **Azınlıklar arasında yaygınlaşmaya** başlamıştır.
- ◆ Kurulan bu takımlar kendi aralarında düzenli sportif organizasyonlar gerçekleştirmişlerdir.
- ◆ **1903 yılında kurulan "İstanbul Futbol Birliği"**
- ◆ Burada azınlıklarca kurulan;
- ◆ **Kadıköy, Moda, Elpis, İmogene** takımlar yer almıştır.

Türkiye'de Spor (13)

- ◆ 1910 yılında **"İstanbul Futbol Birliği"** kurulmuştur. 1914 yılına kadar devam etmiştir.
- ◆ Daha sonra Türk takımları kendi aralarında futbol ligi kurmuşlardır (**Cuma Ligi**)
- ◆ 1921 de **"Ankara İdman Birliği"**
- ◆ 1922 de de İstanbul' daki bir çok kulübün katılımı ile **TİCİ 'nin** kurulması kararlaştırılmıştır.

Türkiye'de Spor (15)

- ◆ **TİCİ**, Türkiye'nin spor yönetimindeki **ilk kurumsallaşmış yönetim yapısını** oluşturur.
- ◆ **Atatürk'ün himayesinde** **"Gönüllü Birlik Modeli"** olarak örgütlenen bu birlik,
 - ◆ 14 yıl faaliyet gösterdikten sonra,
 - ◆ 1936 yılında yapılan genel kurulda **"Türk Spor Kurumu"** olarak değiştirilmiştir.

Türkiye'de Spor (16)

- ◆ 3530 Sayılı yasayla 1938 yılında **"Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü"** kurulmuştur.
- ◆ **"Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü"** Dönemi, olarak devam etmiştir.
- ◆ **Türkiye' de Sporun Sevk ve İdaresinden Sorumludur.**

Türkiye'de Spor (17)

- ◆ 1970 yılında **"Gençlik ve Spor Bakanlığı"** kurulmuştur.
- ◆ Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bu kurulan bakanlığa bağlanmıştır.
- ◆ 1983 yılında GSB kaldırılarak **"Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı"** adını almıştır.
- ◆ Ayrıca, **"SPOR KAVRAMI"** ilk defa Anayasalar içinde **1981 anayasasında** yer almıştır.

Türkiye’de Spor Eğitimi (1)

*Beden Eğitimi Öğretmeni yetiştirmeye yönelik ilk çabalar 1926 yılında “**İstanbul Çapa Kız Öğretmen Okulu**” da açılan kursla başlamıştır.*

*Bu çabalar, 1932 yılında “**Gazi Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi**” bölümünün açılmasıyla devam etmiştir.*

İstanbul, İzmir ve Diyarbakır’ da bölümler açılmıştır.

Türkiye’de Spor Eğitimi (2)

- ◆ 1974, 1975 ve 1976 yıllarında **“spor adamı”** yetiştirmek amacı ile
- ◆ Ankara, Manisa ve İstanbul’ da **“Gençlik ve Spor Akademileri”** kurulmuştur.
- ◆ 1978-1982 yılları arasında Enstitüler, **“Yüksek Öğretmen Okullarına”** dönüştürülmüşlerdir.
- ◆ 1976 Ege Üniversitesinde **BESYO**
- ◆ 1978 ODTÜ’de **“Beden Eğitimi ve Rekreasyon”** bölümleri açılmıştır.

Türkiye'de Spor Eğitimi (3)

- ◆ 1982 yılında Yükseköğretimde önemli yapısal değişiklikler olmuştur.
- ◆ 2547 sayılı yasa ile tüm yükseköğretim kurumları tek çatı altında **“üniversitelere”** bağlanmıştır.
- ◆ 1992 yılından itibaren de **BESYO** lar kurulmaya başlamıştır.

Beden (İng; Body)

- ◆ **Beden;** *Vücut, gövde, cisim ile tanımlanır.*
- ◆ **Eğitim;** *Öğrenme öğretme sürecidir.*
- ◆ **Eğitim sürecine giren bireyin davranışlarının istenilen yönde değişimi söz konusudur.**
- ◆ **1.Klasik Eğitim Anlayışı; ZİHİNSEL GELİŞİM** sağlama odaklanır.
- ◆ **2.Çağdaş Eğitim Anlayışı; Değişim, ZİHİNSEL, DUYGUSAL, TOPLUMSAL ve BEDENSEL işlevler bakımından bir bütün olarak ele alınmaktadır.**

Beden Eğitimi Tanımı;

- ◆ *İnsan bütününe oluşturan **FİZİKSEL, DUYGUSAL, ZİHİNSEL ve SOSYAL** niteliklerin bulunduğu **yaşın ve genetik kapasitenin** gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için **çoğu kere rekabet olmaksızın** yapılan **fiziksel etkinliklerin** tümüdür.*

Beden Eğitimini Gerekli Kılan Bedeni Yeterlilik ve Beceriler vardır;

- ◆ ***1. Günlük işleri ve yaşamı yürütebilmek için gerekli kuvvete, çevikliğe, esnekliğe, abukluğa ve dayanıklılığa sahip olmak***
- ◆ ***2. Her türlü hastalıktan ve hareket yeteneğini engelleyici durumlardan uzak olmak***
- ◆ ***3. İyi ve normal ölçüler içinde gelişmiş kemik ve kas yapısına sahip olmak***
- ◆ ***4. İyi duruş alışkanlığını kazanmış olmak***
- ◆ ***5. Yorgunluktan sonra iyi bir dinlenme, uyuma alışkanlığı almış yeni bir güne canlı kuvvetli durumda başlamak.***

Bedeni Yeterliliği Geliştirecek Bedensel Becerileri ise şöyle sıralayabiliriz;

- ◆ *1. Temel Hareket Becerileri*
- ◆ *2. Özel Sportif Beceriler*
- ◆ *3. Sosyal beceriler*
- ◆ *4. Boş zamanı değerlendirme becerileri*
- ◆ *Bu görüşler çerçevesinde, okul programlarının bir parçası olarak **BEDEN EĞİTİMİ DERSİ** öğrencinin **FİZİKSEL, DUYUŐSAL, ZİHİNSEL ve SOSYAL** yönleriyle gelişmesine yardımcı olan bir derstir.*

Beden Eğitimi-Spor İlişkisi (1)

- ◆ Beden eğitimi ile spor eş anlam mı ifade eder ?
- ◆ Spor beden eğitiminin bir parçası mıdır ?
- ◆ Yoksa spor, beden eğitiminden bağımsız bir olgu mudur ?
- ◆ Spor, kelime anlamı ile dağıtma, parçalanma anlamına gelen **DISPORT** biçimine dönüşmüş 19. yüzyıldan itibaren de tüm dünya'ya **SPOR** biçiminde yayılmıştır.
- ◆ Spor kavramından günümüzde oyun, oyalanma işlevinin dışında yarışma etkinliği ile belirli yeteneklerin nesnel olarak karşılaştırılması ve bu yeteneklerin maximal olarak kullanabilme özelliğinin sağlanması anlaşılmaktadır.

Bu Yapısı ile Spor; (1)

- ◆ *Özel bir yarışma sistemine sahip olan etkinlikler ile fiziksel gelişmeler kapsamında insan olanaklarının karşılaştırılması olarak tanımlanmaktadır.*
- ◆ *Ancak bu tanıma bağlı olarak **SPORUN** sadece **yarışma amacını** **gerçekleştirmek olarak algılanması** **eksik bir anlayışı da** beraberinde ortaya çıkarmaktadır.*

Bu Yapısı ile Spor; (2)

SPORUN İÇERDİĞİ DİĞER ANLAMLARI;

1.SAĞLIK DİNÇLİK

2.EĞLENCE ETKİLENME

3.ESTETİK GÖSTERİ

4.KENDİNE GÜVEN

5.GERİLİM MACERA

6.BİRLİKTE OLMA TOPLUMSALLIK

Sporun Tanımı;

- ◆ *Beden eğitimi etkinliklerini özelleştirerek çeşitli branşlarda somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında **fizyolojik, psikolojik, estetik ve teknik özellikleri** gerekli kılan, **yarışma ve rekabete dayalı, katı kurallarla çevrili kendini ifade edebilmeye yönelik, sosyalleştirici** bir etkinliktir.*
- ◆ **Sporun amacı;** *beden eğitimi ile birlikte taşıdığı eş amaçlar dışında **YARIŞMA ve KAZANMAKTIR.***
- ◆ *Sportif etkinlikler, aynı zamanda bireyin **ZİHİNSEL, DUYGUSAL ve SOSYAL** gelişiminde bir **araç** olmaktadır.*

SPOR BİLİMLERİNDE İSTİHDAM (MESLEK) ALANLARI

EĞİTİM-ÖĞRETİM

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (1)

◆ ÖĞRETMENLİK;

◆ Okul Öncesi

◆ İlköğretim

◆ Ortaöğretim

◆ Engelliler Eğitimi

◆ Yükseköğretim

SPOR BİLİMLERİNDE İSTİHDAM (MESLEK) ALANLARI BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (2)

◆ DİĞER;

◆ Askeri okullar

◆ GSGM

◆ Gençlik Merkezleri

◆ Eğitim Kampları

◆ Özel Şirketler

YÖNETİM VE ORGANİZASYON

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (3)

◆ **GSGM;**

◆ **Uzman**

◆ **Genel Sekreter**

◆ **Şube Müdürlüğü**

◆ **Daire Başkanlığı**

◆ **İl Müdürlüğü**

◆ **Kontrolörlük**

◆ **Danışmanlık**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (4)

◆ YEREL YÖNETİMLER;

◆ Uzmanlık

◆ Spor Yöneticiliği

◆ Organizatörlük

◆ Menajerlik

◆ Tesis İşletmeciliği

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (5)

◆ DİĞER;

◆ Spor Pazarlamacısı

◆ Spor Üretimcisi

◆ Üniversite-Yüksekokul Yöneticisi

◆ Bölüm Başkanlığı

◆ Daire Başkanlığı

◆ Şube Müdürlüğü

PERFORMANS

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (6)

◆ **ANTRENÖR;**

◆ **Okullar**

◆ **Spor Kulüpleri**

◆ **Özel Şirketler**

◆ **Belediyeler**

◆ **Özel Spor Merkezleri**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (7)

◆ SPOR BİLİMCİSİ;

◆ Araştırmacı

◆ Spor Psikologu

◆ Kondisyoner

◆ Mentörlük

◆ Spor Hekimi

◆ Spor Analizcisi

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (8)

◆ ***DİĞER;***

◆ ***Sporculuk***

◆ ***Masörlük***

◆ ***Spor Fizyoterapisti***

◆ ***Hakemlik***

SAĞLIK VE ZİNDELİK

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (9)

◆ ÖZEL SEKTÖR;

◆ Spor Merkezleri

◆ Sağlık Merkezleri

◆ Sanayi ve Endüstri İşletmeleri

◆ Güvenlik Şirketleri

◆ Rekreasyon Merkezleri

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (10)

◆ ÜNİVERSİTE;

◆ Spor Hekimliği

◆ Spor Beslenmecisi

◆ Spor Masörü

◆ Spor Fizyoterapisti

SPOR İŞLETMECİLİĞİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (11)

- ◆ ***Spor Haberciliği***
- ◆ ***Spor Fotoğrafçısı***
- ◆ ***Spor Yazarlığı***
- ◆ ***Spor Sunuculuğu***
- ◆ ***Spor Yorumculuğu***
- ◆ ***Spor Spikerliği***

REKREASYON VE TURİZM

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORDA MESLEK ALANLARI (12)

- ◆ **Animatörlük**
- ◆ **Teknik Danışmanlık**
- ◆ **Tesis işletmecisi**
- ◆ **Masörlük**

Başarılar Dilerim

H.Sunay

